

TEORIE VEŘEJNÉHO SEKTORU A JEHO NÁSTROJE

Ekonomika odvětví veřejného sektoru



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

VEŘEJNÝ SEKTOR



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ▶ Jedná se o část ekonomiky, která se věnuje poskytováním veřejných služeb a zajištění veřejného zájmu.
 - ▶ **Úkolem** je zabezpečit fungování společnosti a ochranu občanů a jejich práv.
 - ▶ **Cílem** je zajištění kvalitních veřejných služeb pro všechny občany, nezávisle na jejich majetkových nebo sociálních poměrech.
 - ▶ Do veřejného sektoru řadíme zdravotnictví, vědu a výzkum, tělesnou kulturu a sport, školství, kulturu a památkovou péči, sociální služby, sociální bydlení, policii, armádu, justici, vodní hospodářství, ochranu životního prostředí, spoje, veřejnou hromadnou dopravu, informační systémy, masmédiá, atd.
-

VEŘEJNÝ SEKTOR

- ▶ Jedná se o neziskový sektor - zisk není základním kritériem rozhodování a hodnocení jeho úspěšnosti; cílem je dosažení maximálního užitku.
 - ▶ Jedná se o netržní sektor - za produkci není požadována tržní cena (střetem nabídky a poptávky), ale cena statku je buď nulová nebo za nízký poplatek.
 - ▶ Řídí a spravuje ho veřejná správa (státní správa a samospráva).
 - ▶ Je financován z veřejných financí - veřejné rozpočty (státní a územní), velkou část tvoří daně.
 - ▶ Veřejná volba - kolektivní rozhodování přes zastupitele.
 - ▶ Veřejnost má právo a povinnost kontrolovat veřejnou volbu.
-



Veřejná ekonomie

- ▶ Jedná se o teoretický základ ekonomiky veřejného sektoru, ekonomiky neziskových organizací a veřejné finance.
- ▶ Hledá odpovědi na základní ekonomické otázky - **CO, JAK A PRO KOHO** produkovat a jak mají být tato rozhodnutí o produkci přijímána -> veřejná ekonomie tyto otázky klade ve veřejném sektoru.

“Vědní disciplína, která zkoumá příčiny existence, strukturu, principy fungování a efektivnost neziskového sektoru, tedy té části národního hospodářství, která má neziskový charakter a ve které nepůsobí zákonitosti trhu.”



- ▶ Aplikovaná vědní disciplína s návazností na poznatky veřejné ekonomie.
 - ▶ Cílem je prozkoumávat struktury a fungování všech odvětví ve veřejném sektoru (zdravotnictví, školství, bydlení, kultura a sport, ...).
 - ▶ Zabývá se také vztahy, které vznikají mezi veřejným sektorem a dalšími subjekty národního hospodářství (soukromé neziskové organizace, domácnosti).
-

ČLENĚNÍ A CHARAKTERISTIKA STATKŮ



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ▶ Statkem chápeme zboží nebo službu, která uspokojuje lidské potřeby.

Dělení dle původu

→ **VOLNÝ** - tržní cena je nulová; jsou bez omezení a volně přístupné (sluneční svit, lesní ovoce),

→ **EKONOMICKÝ** - produktem činnosti člověka; jsou zpoplatněné; jsou nedostatkové.

- ▶ Členění statků z ekonomického hlediska: čisté veřejné (kolektivní) statky, čisté soukromé statky a smíšené veřejné (kolektivní) statky.
-



► Dále můžeme statky dělit podle:

1. vzájemného vztahu,
 2. spotřeby (spotřební a kapitálové),
 3. způsobu rozhodování o statcích (veřejné a soukromé),
 4. geografického hlediska (místní, regionální, národní),
 5. institucionálního hlediska,
 6. ekonomického hlediska.
-

EFEKTIVNOST VEŘEJNÉHO SEKTORU



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ▶ Nastává zde problém s dosažením efektivity při vynakládání veřejných zdrojů (získaných zejména z daní) na financování potřeb tohoto sektoru.
- ▶ Sklon k neefektivnosti = projev selhání veřejného sektoru, veřejné správy i vlády.

Faktory efektivity:

- ▶ jakým způsobem je společnost uspořádána,
 - ▶ konkurenční prostředí,
 - ▶ efektivní alokace veřejných zdrojů pro jednotlivé resorty VS,
 - ▶ systém řízení VS a profesionalizace a kvalifikace pracovníků ve veřejné správě,
 - ▶ uplatňování poznatků z oblasti vědy a techniky - např. digitalizace veřejné správy,...
-

PŘÍČINY SELHÁVÁNÍ VEŘEJNÉHO SEKTORU



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ▶ Může docházet k nesprávné alokaci veřejných zdrojů - příčinou je veřejná volba (kolektivní zodpovědnost, skupinové zájmy, atd.).
 - ▶ Menší tendence k inovačním aktivitám - nejsou vyhledávány nové postupy k uspokojování služeb.
 - ▶ Směřování k neefektivnosti - tendence k byrokracii
-

Tržní selhání



SLEZSKÁ
UNIVERZITA
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

- ▶ Trh selhává na základě situací, které mu brání v dosažení efektivity, spravedlnosti a stability.
- ▶ Příčiny tržního selhání dělíme na mikroekonomické, makroekonomické a mimoekonomické.

MIKROEKONOMICKÉ = nedostatek informací, externality, nedokonalá konkurence, kolektivní statky a nekomplexní trhy.

MAKROEKONOMICKÉ = potřeba zajistit stabilitu makroekonomických agregátů a nedostačující využívání zdrojů (včetně lidského potenciálu).

MIMO EKONOMICKÉ = lidská důstojnost, institucionální hodnoty (normy), (ne)rovnost mezi občany, zvyšování kvality lidského potenciálu a trvale udržitelný způsob života.

- ▶ V praxi dochází k tržnímu selhání -> veřejný sektor zasahuje tam, kde trh nefunguje.
 - ▶ Zásahy státu do ekonomiky se ale také potýkají s nedostatky, které se poté projevují jako **státní selhání**.
 - ▶ Státní zásahy charakterizujeme vzájemnou provázaností a složitostí.
 - ▶ Ke státnímu selhání dojde v případě, že stát nepřesně definuje daný záměr nebo nedokáže zabránit zneužití či nedůslednosti v rámci jeho prosazování
-



**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

DĚKUJI ZA POZORNOST 😊
